

ที่ สม ๐๖๐๗/ ๔๙

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
เลขรับ... ๙๐๖๐๙
วันที่... ๑๖/๖/๖๗
เวลา... ๐๗.๔๘

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

ଓଡ଼ିଆ ମିଶନାଯିନ୍ ଲେଖଣି

๑๗๖. เรื่อง ข้อเสนอแนะกรณีการบังคับสูญหายบุคคลที่ทำนักอาชัยในประเทศไทยเพื่อบ้านเพื่อขออภัยทางการเมือง
โดย กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

ຮຽນ ວິຊາ ພະນັກງານ ສຶ່ງທີ່ສ່າງມາດ້ວຍ ສໍານັກຮຽນ ແລກການພວກເຮົາ ຕະຫຼາມ ທີ່ ۲۶/໢ໜັງລັກ ລົງວັນທີ ۶۰ ກຸມພາກພັນ້ນ ໢ໜັງລັກ

ด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีการบังคับสูญหายบุคคลที่พำนักอาศัยในประเทศไทยเพื่อบ้านเพื่อขออภัยทางการเมือง ๕ ราย ซึ่งสูญหายไประหว่างปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ จึงขอทราบความเป็นมา ข้อเสนอแนะ และข้อพิจารณา ดังนี้

๙. ความเป็นมา

๑.๑ กสม. ได้ตรวจสอบเรื่องร้องเรียนกรณีการบังคับสูญหายบุคคลที่พำนักอาศัยในประเทศไทยเพื่อบ้านเพื่อขอถวายทางการเมือง ๙ ราย ซึ่งผู้ร้องเห็นว่า รัฐบาลไทยเพิกเฉยในการติดตามผู้สูญหาย และไม่มีความคืบหน้าในการดำเนินคดีกับผู้กระทำการผิด ทำให้เชื่อได้ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการสูญหาย

๑.๒ กสม. พิจารณาแล้วมีความเห็น ดังนี้

๑.๒.๑ การบังคับให้บุคคลสูญหายถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงต่อสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับรองและคุ้มครองไว้ตามรัฐธรรมนูญหรือหนังสือสัญญาระหว่างประเทศหลายฉบับซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งผู้ตกเป็นเหยื่อ ครอบครัว และคนใกล้ชิด รวมทั้งสังคมโดยรวม รัฐจึงมีหน้าที่ดำเนินการตามกระบวนการของกฎหมายเพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของการสูญหายและนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ รวมถึงจะต้องซัดเชียเยียวยาอย่างรอบด้านให้กับญาติหรือครอบครัวของบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย ตามที่ระบุไว้ในอนสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕

๑.๖.๒ กรณีการหายตัวไปของบุคคลทั้ง ๙ ราย ซึ่งต่อมาพบศพแล้ว ๒ ราย น่าเชื่อว่า เป็นการบังคับให้บุคคลสูญหายตามความหมายที่ระบุไว้ในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคล ทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๑.๒.๓ การที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสานความร่วมมือกับประเทศที่เกี่ยวข้องให้อ่านว่าความยุติธรรมในการสืบสวนสอบสวนติดตามหาตัวผู้กระทำการผิด หรือเพื่อให้ทราบชะตากรรมของผู้ถูกบังคับให้สูญหาย ทำให้การสืบสวนเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่มีความคืบหน้าที่ชัดเจน แสดงให้เห็นว่ากฎหมายหรือมาตรการของรัฐในการสืบสวนสอบสวน รวมถึงสนับสนุนให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ

/เกี่ยวกับ ...

เกี่ยวกับกรณีที่เกิดเหตุการบังคับบุคคลให้สูญหายในประเทศเพื่อนบ้าน ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ และทำให้ญาติและครอบครัวของบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหายรู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม กระบวนการต่อสิทธิในการรู้ความจริง (right to know the truth) ที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย จึงถือเป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๑.๖.๔ ในด้านการชดเชยเยียวยานั้น พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ยังไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้ครอบคลุมถึงการเยียวยาด้านการเงินในการนับให้บุคคลสูญหาย ทำให้ญาติหรือครอบครัวของบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหายยังไม่ได้รับการชดเชยเยียวยาตามกฎหมายภายใน รวมทั้งตามมาตรฐานระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลกระทบต่อสิทธิที่จะได้รับการชดเชยเยียวยาจากรัฐ จึงเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน อีกประเด็นหนึ่ง

๑.๗ กสม. จึงมีข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย ดังนี้

๑.๗.๑ ให้ตรวจสอบข้อมูลและข้อเท็จจริงกรณีการกระทำให้บุคคลสูญหายทั้ง ๙ ราย จนกว่าจะทราบที่อยู่และชีวประวัติของผู้ถูกบังคับให้สูญหายและรู้ตัวผู้กระทำการ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ พร้อมทั้งกำหนดมาตรการชดเชยเยียวยาให้แก่ญาติหรือครอบครัวของบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหายและเสียชีวิต ตามหลักการการชดเชยเยียวยา ตามความเห็นทั่วไปฉบับที่ ๓ ของคณะกรรมการประจำอนุสัญญาต่อด้านการทรมานและการประตีบติดหรือการลงโทษอื่นที่ให้ด้วย ไว้มุชยธรรม หรือที่ย้ายศักดิ์ศรี และแจ้งผลการดำเนินการตลอดจนความคืบหน้าให้ญาติหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกบังคับให้สูญหายและเสียชีวิตทราบเป็นระยะ

๑.๗.๒ ให้เร่งรัดกำหนดนโยบายและมาตรการพื้นฟูและเยียวยาด้านร่างกายและจิตใจแก่ผู้เสียหาย และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายด้านการเงินและจิตใจ รวมถึง การพื้นฟูระยะยาวทางการแพทย์ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ซึ่งอย่างน้อยต้องครอบคลุมตามมาตรฐานขั้นต่ำว่าด้วยการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการทรมานตามอนุสัญญาต่อด้านการทรมานและการประตีบติดหรือการลงโทษอื่นที่ให้ด้วย ไว้มุชยธรรม หรือที่ย้ายศักดิ์ศรี ประกอบความเห็นทั่วไปฉบับที่ ๓ ของคณะกรรมการประจำอนุสัญญาต่อด้านการทรมานฯ และหลักการพื้นฐานและแนวทางว่าด้วยการเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน อย่างรุนแรงและกว้างขวางของสหประชาชาติ

๑.๗.๓ ให้พัฒนาแนวทางหรือวิธีการสืบสวนกรณีคดีที่อาชญากรรมจักรไทย ถูกกระทำทรมานหรือถูกบังคับให้หายสาบสูญ ด้วยการกำหนดนโยบาย แผนงาน หรือมาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ บัญญัติให้ กสม. มีหน้าที่และอำนาจเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

/รวมตลอดทั้ง ...

รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎี ระบุบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของ กสม. ให้มีผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว

๔. ข้อเสนอแนะ

จากข้อเท็จจริงและอำนาจหน้าที่ตามนัยข้อ ๑ และข้อ ๒ ข้างต้น กสม. จึงมีข้อเสนอแนะ ในกรณีดังกล่าว ต่อคณะรัฐมนตรี ดังนี้

๔.๑ แม้ว่าประเทศไทยได้ยื่นสัญญาเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศ ว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance: ICPPED) แล้วเมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๗ โดยมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๗ นั้น อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อเรียกร้องจากภาคประชาสังคมให้ไทยจัดทำ คำประกาศยอมรับอำนาจของคณะกรรมการว่าด้วยการบังคับให้หายสาบสูญ ตามข้อบที่ ๓๑ และข้อบที่ ๓๒ ของอนุสัญญา (การรับและพิจารณาคำร้องเรียนจากบุคคลที่อยู่ภายใต้อำนาจของรัฐภาคี และจากรัฐภาคีหนึ่งที่กล่าวอ้างอิกรัฐภาคีหนึ่งว่าไม่ได้บังคับตามอนุสัญญา) รวมทั้ง เรียกร้องให้ยกเลิกการตั้งข้อสงวนตามข้อบที่ ๔๒ (การนำข้อพิพากษาห่วงรัฐเข้าสู่การพิจารณาโดยศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ) ด้วยเนื่องจากไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของอนุสัญญาดังกล่าว

๔.๒ ให้สัตยาบันต่อพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประดิษฐ์หรือการลงโทษอันที่ไม่ด้วยรัฐธรรมนูญ หรือย้ายศักดิ์ศรี (OPCAT) และ ให้มีการอนุวัติกฎหมายภายในประเทศไทย ตามอนุสัญญาดังกล่าวอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งรวมถึงการจัดตั้งกลไกป้องกันการทรมานระดับชาติด้วย

๕. ข้อพิจารณา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงกราบเรียนเพื่อนายกรัฐมนตรีนำเสนอคณะรัฐมนตรี พิจารณาข้อ ๔ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการตามรายงานผลการตรวจสอบที่ ๒๒/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ดังปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๒๐๓๔ (ภัตโนนิษฐ์)

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๕๕๗๒ โทร ๐๘๐ ๐๓๗๑๑๒๒